

Hönderjylland

Det danske Sprogtrau.

Præsternes Stilling.

Forhandling i den preussiske Landdag.

Den 19. April. fik Landdagsmand, Nis Nissen, Bidsy, i den preussiske Landdag Ordet ved Kultusministerens Budget. Nissen nyttede Lejligheden til at fremtænde de danske Sprogtrau. Følgende meddeles efter „Hensborg Avis“:

Nis Nissen holdt en længere Tale om Skoleforholdene i Nordflesvig:

I de nordflesvigske Skoler bør der tages mere Hensyn til det danske Sprog, naar i Religionsundervisning. Gøert Folk maa have Lov til at dyrke sit Modersmaal, naar det ikke skal forvildes. Skoleraadene og Kirkerepræsentationerne har atter og atter i Andragender henbitt til den danske Undervisnings-vepning og til den Skade, der voldtes ved dens Udelukkelse.

Det religiøse og kirkelige Liv i Nordflesvig er i Nedgang, hvilket skyldes den Ordning, som indførtes ved Skoleanordningen af 18. December 1888. Meningen var at gøre det af med Danstheden, men man har begaaet en politisk Daarftab. Stadig flere Unge gaar til Danmark alene for at blive oplærte i deres Modersmaal.

En hel Del Tyskere fordømmer Forsølgelsen mod det danske Sprog. Jeg vil lægge Kultusministeren varmt paa Hjerte at søge paalidelige Oplysninger og ikke at stole paa de tendensfælle Fremtællinger, der gives af vore Modstandere.

Krauet om to Sprogtimer er saa beskedent, at det ikke kan afvises.

Nissen dualede dernæst ved de Forhindringer, der var lagt i Vejen for kirkelige Møder især i Hoptrup. Der anvendes al mulig Tiltale. Alt dette især i Kulturstaten Preussen. Til Slutning paatafte Nissen den Anordning, der søgte at lægge en Rundkurs paa Præsternes.

Kultusminister von Trost zu Solz: Skoleforvaltningen kan ikke slaa af paa den tyske Undervisning. Det er i Børnens egen Interesse, at de tvinges og forpligtes til at lære Tysk, naar de skal finde sig til rette i en tysk Stat. Jeg kan derfor ikke love nogen Forandring af Skoleproget, og jeg tror, at alle billige Kraav bliver fyldestgjort.

Om de enkelte Tilfælde, som den sidste Taler anførte, er det mig ikke muligt at sige noget; der gives her fra Talerstolen ikke jældent en ensidig Fremtælling. Ad Instansvejen er der ikke indløbet Besværing til mig over disse Ting, og jeg kan derfor ikke tage Stilling til dem.

Den sidste Taler dualede ogsaa ved Præsternes Stilling i Nordflesvig. Jeg fortsaar, at dem er overmaade vanskelig. Det er ilet for Sjælesørgeren at røgte sit Embedes Pligter. Han er vanskelige stillet end andet Steds i Monarkiet.

Jeg tror, at Præsternes Hjøttøppe bedst røgter deres Raad, naar de helt holder sig borte fra den nationale Kamp. De bør efter min Mening ikke deltage i Agitationen for Røstfædens Fremme; en jaadan Opvæning vil jeg endogaa beflage. Præstene bør af Hjertet og med færd. Hengivne drage Omjorg for Sjælesørgeren; han bør ikke fornægte sit tyske Sindelag, men holde sig borte fra Agitationen.

Paa den anden Side bør Præsternes selvstændig ikke stille sig i den danske Agitations Tjeneste; dette bør de under alle Omstændigheder undgaa, og de bør aabent sige til deres Sognebørn, at de ikke er i Stand hertil. De bør ogsaa undgaa Skin af i nogen Maade at fremme Danstheden.

Kun saaledes skal min Anordning til Regeringen i Slesvig om denne Sag fortsaas. Selvstændig skal Præsternes fremme det kirkelige Liv blandt deres danske Sogneboere lige saa fuldt som blandt de tyske, men de bør holde sig borte fra al politisk Agitation og endog undgaa Skin af at deltage i den. Derfor turde den Regel ogsaa være formaalsmæssig, at de undgaa de danske

Foramlingshuse, som vittorlig er Midtpunkter for den danske Agitation. (Bravo!)

I et andet Telegram til nævnte Blad hedder det:

Guliet var godt besat, og under Nissens Tale var Opmærksomheden god.

Nissen fremhævede Sprogskriftets fædelige Følger, som ogsaa en hel Del Tyskere anerkender, og som har fremtvinget Besøget paa kongerigke Stoler.

De saa danske Religionstimer, som er levende, søges udryddede, og de er endog bleven misbrugt til politisk Agitation, hvad Vager-Sagen ssaende viser.

Oven i Øbet er al dansk Privatundervisning forbudt.

Præsternes Rundkurs umuliggør Omgangen med Menighederne og isolerer Præsternes.

Ministeren kunde ingen sproglige Vædringer love, men stod velvillig med Hensyn til Religionsundervisningen uden at kunne gaa ind paa Enkelthederne. Han søgte at fæffe Rundkursen. Den var ikke nogen Befaling, men en Rettefaar.

Hensborg. Trillingen. Hos Riffer Tørgersen, Hensborgsgade 6, blev der foretaget en Trillingen. Der var i Forvejen 9 Børn.

De jerte Kopper. En Mand, som henligger i Barakkerne ved Talskolestiftelsen i Hensborg, angrebet af jerte Kopper, arbejder. Da Kopperne brød ud, sammen med 300 Kuslere ved Chausséarbejde mellem Bylderup og Vredvad. Han lagrede sammen med flere andre i en Lade hos Urmager Beck. De holdt sig selv med Kost undtagen Kaffe, som de fik hos Beck. I Bylderup er der straks taget Forholdsregler for at hindre en videre Udbredelse af Sygdommen. Blandt andet er der blevet foretaget en hel Del Vaccinationer; af Kuslerne var der flere, som slet ikke var vaccinerede.

Stor Jdebrand. 14 Kreaturer indbrændte. Lørdags Eftermiddag d. 16. Apr. ved 2 Tiden opstod der Jdebrand i den Grits Klausen i Skovby tilhørende Gaard, som fuldstændig nedbrændte. Der indbrændte 14 Kreaturer, 9 Svin, alle Maskiner samt Udsædskaber, der reddedes kun 1 Ko. Af Jndboet reddedes saa godt som ingenting.

Ejeren og hans Husfru var om Formiddagen rejste til Hensborg, og alene paa Gaarden var kun en 12 Aars Pige, da Jlden udbrod. Begge Karle, i 17 til 18 Aars Alderen, var paa Marken.

Sporlede Jden er opstaaet, vides ikke; men da den opagedes, stod hele Gaarden, som bestod af 3 Vænger, omkændte af et Jldhøj, og i Løbet af en halv Time var den fuldstændig nedbrændt. Forinden Vhens Sprøjte kom ogsaa Sprøjten fra Hovslund til Stede.

Ejeren lider et større Tab, da han havde meget lavt forsikret.

Broager. — Fornærme ikke Telefondamerne! Ved Biddereften i Hensborg forhandlede isølge „Nyhol-Posten“ forleden en Fornærmeleslag, som Overpostdirektionen i Kiel havde anlagt mod en Kjøbmand i Hensborg. Denne havde den 12. Februar udbedt sig en Samtale med Nr. 48 i Broager. Da han havde ventet en Tid lang, mindede han om at faa Forbindelsen, som saa blev oprettet, men Nr. 48 meldte sig ikke.

Efter Kjøbmandens Fremtælling ringede han igen Telefontaleren op og bad om nu endelig at faa den ønskede Samtale. Nu paastod Telefontaleren i Broager, at Samtalen var ført. Under Ordskiftet skal Kjøbmanden saa have sagt til Forstøven, at „hendes Paastand grævde til Vandvid“. Denne Udtalelse havde foranlediget Overpostdirektionen til at rejse Anklage.

Grærup. — En Veteran fra Trearskrigen. Paa Kredsbyghuset afgik Onsdag Morgen den 20. April ved Døden den gamle Hans Volksen Krogh, som i over 30 Aar havde haft Ophold hos Jacobsen paa Stenderupgaard. Han var Veteran fra Trearskrigen, i hvilken han gif frivillig med og havde det held at blive laaret. Den gamle efterlader sig en Datter, som er gift paa Hyn.

Hoptrup. Død af Meningitis. En Søderfænd, 24 Aar gammel, ved Navn Jens P. Hoffmann, hjemmehørende paa Sjælland, som i nogen Tid har arbejdet hos Bygmester Sandholdt i Hoptrup og faaet Skiften paa Foramlingshuset, blev forleden pludselig syg, og den tilfældige Læge erklærede, at det var Hjerneegmaroshindebetændelse (Meningitis), og den unge Mand blev straks ført til Kredsbyghuset i Gaderslev, hvor han efter 14 Dages haarde Lidelser afgik ved Døden. Hoffmann havde i længere Tid arbejdet i Østerrig og Tyskland, hvorfra han sandsynlig har bragt den farlige Smittot med her op. Den afdøde blev af alle roft som et meget begavet og godt Vennefte. Hans Gader, en Sernbanetjenestemand fra Sjælland, har opholdt sig her i nogle Dage.

Gaderslev. Mishandlede Stidsdreng. Et Par Dreng her fra Vhen, B. Friedrichsen og S. Vriel, som lidt før Paaste blev antagne paa Stomerten „Viking“ af Marstal, er siden bleven mishandlede paa en raa Maade af Kaptajnen, som desuden traktede dem med forærvede Hødevare. Paa Samsø, hvor Skibet forleden laa, tog Havnearbejderne, der var Tjenvidner til nye Mishandlinger, sig af Drengene og meldte Sagen til Politiet, som saa rejste Tiltale mod Kaptajnen. Drengene blev derpaa afsmøkkede og ankom den 17. April her til.

En Raal gennem Fingeren. Om Aftenen den 17. April var en Skrædderjvend i Jærd med at sy paa Maskine. Manden var under Arbejdet saa uheldig at faa Raalen lige gennem Tomtefingeren. Af Smertter befimede han' og laa længe, før han kom til Bedvidstbed igen.

Langetved. Dræbt ved Løbskørel. Jørgen Jørgensen i Langetved Skov var Lørdag den 16. April i Jærd med at køre Gran. Paa Vejen mødte han en Ræbo, der kom kørende med en Kletsønde. Herover blev Hesten sty og løb løbsk, hvorved Jørgensen blev slynget af Bognen, saa han fik Ræven Klobet og et stort Gul i Hovedet. Han var død med det samme. Der blev straks telefoneret efter Læge; men denne skal have erklæret, at Saarene, han havde faaet, ikke var dræbende, derimod antoges det, at han i Faldet har brækket Halsen, hvilket dog ikke er blevet fastslaaet. Jørgensen efterlader Enke og 2 voksne Børn.

Uvejr. Natten til 20. April har vi haft et forfærdeligt Uvejr med orfanagtig Storm af Nordvest. Orfanen ledigebedes af Lgn og Torden, naar Regnbyggerne traf over. Noget Lynnedslag vides ikke at have fundet Sted. Næste Dags Formiddag, og Uvejret rasede meget voldsomt, rev Stormen Vorten løs hos Kjøbmand Schrøder, og Karlen, som stod uden for Vorten, fik uventet Vorten ned over sig, saa han maatte i hviddittes Ljstand bæres ind i Sengen. Læge blev tilkaldt, han kunde oplyse, at Karlen var sluppen heldig fra det alvorlige „Overfald“. Op paa Dagen kunde han gaa lidt omkring.

Hovslund. Naar man lur. — Forleden havde en Kat tilhørende en herboende Familie, faaet Killingen. Da Dyrets Ejer ikke agtede at beholde Killingerne, bad han en Bekendt om at drufte dem. Da denne kom, var Killingerne ubemærket bleven slttede bort af Katten, og man stod nu og talte om denne Flytning.

En Kagekone, som var Ræbo til Kattens Ejermand, havde luret, men ikke fortaat hele Sammenhængen, og hun fik den Mening ud af Samtalen, at Ræboen (Kattens Ejermand), som paa Grund af megen Sygdom og Elendighed ikke havde betalt den sidste Leje til Husvæerten, vilde i al Stilhed flytte ud af Gulvet.

Hun fik nu travst med at komme hen til Husvæteren, hvem hun meddelte, at Vejeren nok havde i Sinde i Stilhed at flytte ud af Lejligheden. Husvæteren skyndte sig derefter til Amtsforsøgeren, som hurtig fik givet Ordre til at lægge Velsag paa Vejeren's Jndbo, og slet da dette skulde foregaa, opklaredes Misforstaaelsen, hvilket vakte almindelig Munterhed.

Hoptrup Sogn. Høj Alder. — Enke Christine Clausen født Kuhl, i Sønderballe fulgte den 20. April 96 Aar. Trods sin høje Alder er hun aandelig og legemlig ganske rask. Hun har isølge „Skl. B.“ været Enke i 40 Aar og har 10 Børnebørn og 11 Børnebørnsbørn.

Guinderup. — Et indbringende Jaar. Da Gaardejer Th. Peterfen forleden Morgen saa til sit Jaar, havde det fire levende Lam. I alt har Jaaret nu i fem Aar haft 15 Lam. Første Gang to, saa 3 Gange tre og nu fire. Hidtil har dets Afkom været stærke, i fort Tid meget indbringende Dyr, saa Jaaret har været til Fornøjelse og Gaun for dets Ejer.

Jndiens Lægeforhold. (Fortsat fra Side 3.) De smaa Regeringshospitaller i Amtsbjergene ledes som Regel af en Læge med Uddannelse ved Lægeskolen i Madras. Lægen ved Politifolkene omkring i Distrikterne tilhører den lavest uddannede Klasse.

Der findes saaledes i Indien flere Klasser af indiske Læger. De to laveste udgør, som anført, den store Mængde. Det er da ogsaa alene Læger af de to laveste Klasser, der findes paa vor Missionsmark.

Den Opgave, disse Mænd har at løse, er meget behdlig, navnlig i Forhold til deres ringe Uddannelse. Opgaven kan bedst udtrykkes derved, at disse Mænd staar som Pionererne, der skal indføre den moderne Lægekunst blandt Jndiens Folk. Det er nemlig disse Mænd, der kommer i den virkelig levende Forbindelse med Jndens Klasser, der saaledes, i det hele og store, kun igennem deres Arbejde og Kundskaber, faar det Indtryk af Vestens Lægekunst.

Man kan derfor ofte have Grund til at beklage disse Lægekunstens Pionerer. Der foredes overmaade meget af dem saa vel i Forhold til deres Uddannelse som til deres Hjelpenidler. Det aarlige Medicinforraad, Regeringen giver dem at raade over, er ofte saa lille, at de i Aarets sidste Maaneder ikke kan give den rigtige, fulde Dosis af forskellig Medicin. Følgen heraf er den, at Klasterne saa fyldest med mer eller mindre rent Vand. Man kan under saadanne Forhold ikke fortaente disse Læger i, at de bliver ligegyldige og slve for deres Arbejde. Og man kan egentlig heller ikke fortaente Folk i at mene, at den „engelske“ Medicin ikke altid virker lige saa „kraftigt“, som Medicinen efter deres gamle, indiske Opfister.

Det er ikke noget helt lyst Billede, man ved Selvyn faar af de engelske Lægeforhold herude. Hele Systemet kan se meget godt ud ved en ganske overfladisk Underjælfelse. Men en Læge for hver 133,000 Mennefker, som paa vor Missionsmark, kan næppe kaldes en tilfærelkelig eller forsværlig Ordning, isærlig naar man ved, hvor ringe Uddannelse disse Læger tilmed har. Man skal derfor helst tale ganske fagte om den udmærkede Forjning med engelske Læger“, som Regeringen har sørgt for i Indien.

Derfor man nu tænker paa, at denne „Forjning“ med Læger, i Forbindelse med de øvrige sanitære Foranstaltninger, aarligt koster over 81 Millioner Kroner og sammenlignom dette med, at der til al Undervisning i Indien aarligt af Regeringen kun udgives 48 Millioner, saa kan man sige sig selv, at Lægeforholdene i Indien næppe vil blive særlig meget forbedrede eller udvide i den første Kæræfke. Naar Indien ikke er bedre forjnet med Læger, er det ikke, fordi Regeringen mangler Blik derfor, men simpelt hen fordi den mangler — Penge.

Og naar man ved det, saa ved man ogsaa, at den Tale, der kan høres blandt Missionsmænd hjemme, om at faa Mar rigeligt vil have forjnet Indien med Læger og Hospitaller — saa at der fra Lægeforholdenes Side ikke mere skulde være berettiget Plads for Lægemission i Indien. — næppe vilde blive hørt, derfor man havde det rette Kundskab til, hvorledes Jndiens Lægeforhold virkelig er.

Landet i

Den Danske Koloni

i

Alberta, Canada,

er anbefalet af den for. d. ev.-luth. Kirkes Landkomite efter en grundig personlig Underjælfelse.

Det reserverede Areal omfatter ca. 17,000 Acres hvoraf omtrent Halvdelen kan overrises. Af hele Arealet er nu omtrent Halvdelen fulgt til Landsmænd, af hvilke en Del allerede er deroppe, og andre er paa Rejse dertil.

C. P. Zernbaneselskab giver fri Byggegrund til Kirke, og Selskabets Generalagent har lovet at besøfte Opførelsen af en Kirke, saa snart som man har Brug for den.

Man er allerede i Jærd med at anlægge en Zernbane, som vil gaa lige igennem den danske Koloni. Den ventes fuldført endnu i Sommer. En By vil blive anlagt i selve Kolonien.

Jordbunden bestaar af fort Muld med Lerunderlag. Godt Vand findes i 40 til 65 Fods Dybde.

Landet er særlig egnet for „Small grain“. Af Binterhede har man anlig saa højt som 67 Bu. pr. Acre, medens 35 til 40 Bu. betragtes som en ret almindelig Høst. Joraarsrhede giver fra 25 til 40 Bu. per Acre, Savre fra 75 til 125 Bu., Byg fra 40 til 60 Bu., Hør fra 15 til 30 Bu., og af Kartofler har man avlet indtil 600 Bu. per Acre under Overrisling. Alfalfa trives godt under Irrigation; ligeledes alle Slags Sævelager. De rette Vætingelser forefindes til at fæffe det størst mulige Udbytte ud af Jorden.

Prisen er \$30.00 per Acre for „irrigated“ Land og \$18.00 per Acre for Land, der ikke kan vandes. Betalingsvilkarene er lette. Kun en Tiendedel betales Kontant, og Resten i 3 Terminer.

En Farm kan altsaa købes for de samme Penge, som man ellers maa betale i Rente.

Beskrivelser af Landet samt nærmere Oplysning tilsendes frit paa Forlangende.

ELK HORN REAL ESTATE CO.

Elk Horn, Iowa.

Stor Ekskursjon 1. og 3. Tirsdag i Maanedén.

\$25.00 for „Round Trip“.

Specielt Tilbud!

Ved Køb af hele Restlageret af

Luthers Reformatoriske Skrifter

ser vi os i Stand til at sælge denne værdifulde Bog for den ubetydelige Sum af **85c** i Omslag eller **\$1.50** i Vælskbind.

Den oprindelige Bogladepris i Danmark var 9 Kr. Bogen er vel værd at eje.

Danish Lutheran Publishing House.

En ny Forsyning

af Bøger er netop ankommen fra Danmark.

Deriblandt følgende:

Den Unge Luther, Prof. Amundsen, Dmsl.	\$1.00
Raaden og Sandheden, Past. C. Moe, 2. Indb.	2.40
Herregaardsfolk, Wormark, Dmsl.	.20
Tre Joredrag, L. P. Larsen, Dmsl.	.30
Bibelhaandbog, S. P. Hansen, indb.	2.10
Kom i Hu! A. H. Hansen, indb.	.40
Paa Livets Vej, Bih. Beck, indb.	2.80
Bidnesbyrd fra Jæue Kirke, Buech, indb.	2.80
George Williams Levned, indb.	1.40
Sølvørn i et solrigt Land, indb.	.40
Breve til mine Børn, Harper, indb.	.40
Kristne og Kristne, Rev. J. S. Webster, Dmsl.	.20
Fra de gamle Stier, A. H. Hansen, indb.	.70
Før Medarbejdere i Børnefiken, Dmslag.	.25
Tungt ruger Mulm, Wilson, indb.	1.60
En ung Mand's Sprogmaal, Speer, Dmsl.	.40
Ungdom i Bibelen, 1. Del, Dmsl.	.30
Ungdom i Bibelen, 2. Del, Dmsl.	.20
Forjættelserne eller Guds Naadestjer, indb.	.70
Under Sydkorset, Alcock, indb.	1.50
Tag og Læs! Olfert Ricard, indb.	1.35
Jærterne drives, Elith Pedersen, indb.	1.50
Dreng og Dreng, Skildringer fra Missionsmarken, indb.	.60
Unge Hjertes, Lauritz Peterfen, indb.	.70
Forfælligt, Joh. B. Gøttsche, Dmsl.	.60
Korte Ord Nr. 16 og Nr. 17, Skovg. Peterfen, Dmsl.	.10
Troens Hemmelighed, Skovgaard Peterfen, Dmsl.	.60
Bidnesbyrd om Kristus, Vistop Heuch, 2. Indb.	1.60
Hans Nielsen Hauge, Jacob B. Bull, indb.	2.00

Af enkelte af disse Bøger er Forjningen indskrænket. Jndfend Bestilling straks for at fikre Ekspedition.

Dan. Luth. Publ. Høufe,
Blair, Nebr.